Mitä on epäasiallinen käytös ja miten puuttua siihen?

SUOMEN
VOIMISTELULIITTO

Sisällys

Johdanto 2
Kohti vastuullisempaa voimistelumaailmaa -puutu epäasialliseen käytökseen 3
Mitä on epäasiallinen käytös? 3
Velvollisuus puuttua 3
Tunnista epäasiallinen käytös ja puutu rohkeasti 4
Eettinen linjaus 4
Vinkkejä puuttumiseen 5

Johdanto

Suomen Voimisteluliitto ei hyväksy minkäänlaista häirintää tai epäasiallista kohtelua jäsenseuroissaan tai omissa tapahtumissaan. Jokaisella harrastajalla, ohjaajalla ja valmentajalla tulee olla turvallinen ympäristö voimistelun parissa.

Epäasiallinen kohtelu on yleisen hyvän tavan vastaista käyttäytymistä seurassa tai liiton tapahtumissa. Treeneihin, kisoihin, kisamatkoille, leireille tai koulutuksiin ei kuulu minkäänlainen epäasiallinen kohtelu. Jokaisen harrastajan, ohjaajan ja valmentajan on syytä ilmoittaa havaitsemistaan epäkohdista seuralle tai Voimisteluliitolle.

Tämä asiakirja käsittelee miten puuttua epäasialliseen käytökseen sitä havaitessa. Dokumentin perustana toimivat urheilun reilun pelin periaatteet ja voimistelun eettinen ohjeistus - eettiset periaatteet, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma, liiton säännöt, kilpailu- ja kurinpitosäännöt sekä Et ole yksin -hanke, jossa Voimisteluliitto on ollut mukana sen käynnistymisvaiheesta saakka.

Voimisteluliiton vastuullisuustyön yhtenä tavoitteena on minimoida epäasiallinen käytös voimistelussa. Jos epäasiallista käytöstä kuitenkin ilmenee, liiton tahtotilana on, että tapaukset pystyttäisiin selvittämään sovittelemalla asiaan kuuluvien henkilöiden kanssa. Mikäli asian vakavuus vaatii muita toimenpiteitä tai sovittelu asiaan kuuluvien henkilöiden välillä ei onnistu, toimitaan seuraavan ohjeistuksen mukaisesti. Asian selvittelyssä niin liitto- kuin seuratasollakin on huomioitava henkilöiden mahdolliset jääviydet. Tätä dokumenttia päivitetään tarvittaessa. Tämä asiakirja viedään hallitukseen hyväksyttäväksi.

Kohti vastuullisempaa voimistelumaailmaa -puutu epäasialliseen käytökseen

Mitä on epäasiallinen käytös?

Epäasiallinen käyttäytyminen on yleisen hyvän tavan vastaista käyttäytymistä tai lainvastaista käyttäytymistä toista kohtaan. Se on järjestelmällistä, jatkuvaa tai kertaluontoista toista alistavaa toimintaa joko tekona tai laiminlyöntinä. Se voi olla mm.

- toistuvaa henkilön ominaisuuksien, luonteenpiirteiden tai yksityiselämän mustamaalausta
- treeniyhteisön ulkopuolelle jättämistä
- huutamista, haukkumista, kiroilua, asiatonta nimittelyä, pahan puhumista toisesta tai naurunalaiseksi saattamista
- fyysistä väkivaltaa tai sillä uhkailua
- epäasiallista valta-aseman väärinkäyttöä
- seksuaalista häirintää
- sukupuoleen perustuvaa häirintää
- päihteisiin liittyvää epäasiallista käytöstä

Syrjintä rodun, kansalaisuuden tai etnisen alkuperän, ihonvärin, kielen, sukupuolen, iän, perhesuhteiden, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan, uskonnon tai yhteiskunnallisen mielipiteen vuoksi on laissa kielletty.

Velvollisuus puuttua

Kaikilla voimistelutoiminnassa mukana olevilla henkilöillä on velvollisuus puuttua epäasialliseen käytökseen sitä havaitessaan. Haluamme taata kaikille turvallisen toimintaympäristön ja puutumme epäasialliseen kohteluun, oli kyse sitten kiusaamisesta, häirinnästä tai muusta epäasiallisesta käytöksestä.

Epäasiallista käytöstä ja häirintää on monenlaista ja monen tasoista. On mahdoton antaa yksiselitteistä vastausta siihen, miten epäasiallinen käytös tai häirintä ilmenee. Lähtökohta on kuitenkin aina se, että häirinnän kohteen oma kokemus on ratkaiseva. Jos joku kokee häirintää, niin asia tulisi ottaa esiin ja selvittää.

Epäasiallista käytöstä tai häirintää voi tapahtua aikuisten välillä, aikuisen ja lapsen tai nuoren välillä tai lasten ja nuorten keskinäisissä suhteissa. Se, mikä koetaan epäasialliseksi käytökseksi tai häirinnäksi, riippuu yksilöstä, tilanteesta, osapuolten välisestä vuorovaikutuksesta ja aiemmista kokemuksista. Ratkaisevaa on silti aina se, miten uhri kokee tilanteen. Jos hän kokee tulleensa häirityksi, asia tulee ottaa aina vakavasti.

Aikuisten vastuuseen kuuluu epäasiallisen käytöksen ja häirinnän kitkeminen, näihin tilanteisiin puuttuminen ja lasten ja nuorten käyttäytymisen rajojen asettaminen. Puuttumattomuus huonoon käytökseen tulkitaan usein äänettömäksi hyväksymiseksi, vaikka se todellisuudessa olisikin neuvottomuutta tai pelkoa. Lapsi tai nuori ei tiedä, missä sallitun toiminnan rajat kulkevat, eikä hän välttämättä uskalla vastustaa vieraan ihmisen auktoriteettia. Lapselta tai nuorelta ei siis voida edellyttää, että hän osaa tai uskaltaa kertoa esimerkiksi valmentajansa tai kanssaurheilijansa

käyttäytymisen olevan loukkaavaa tai vastenmielistä. Hänen ei voida olettaa myöskään pystyvän puuttumaan itse epäasialliseen ja häiritsevään käyttäytymiseen.

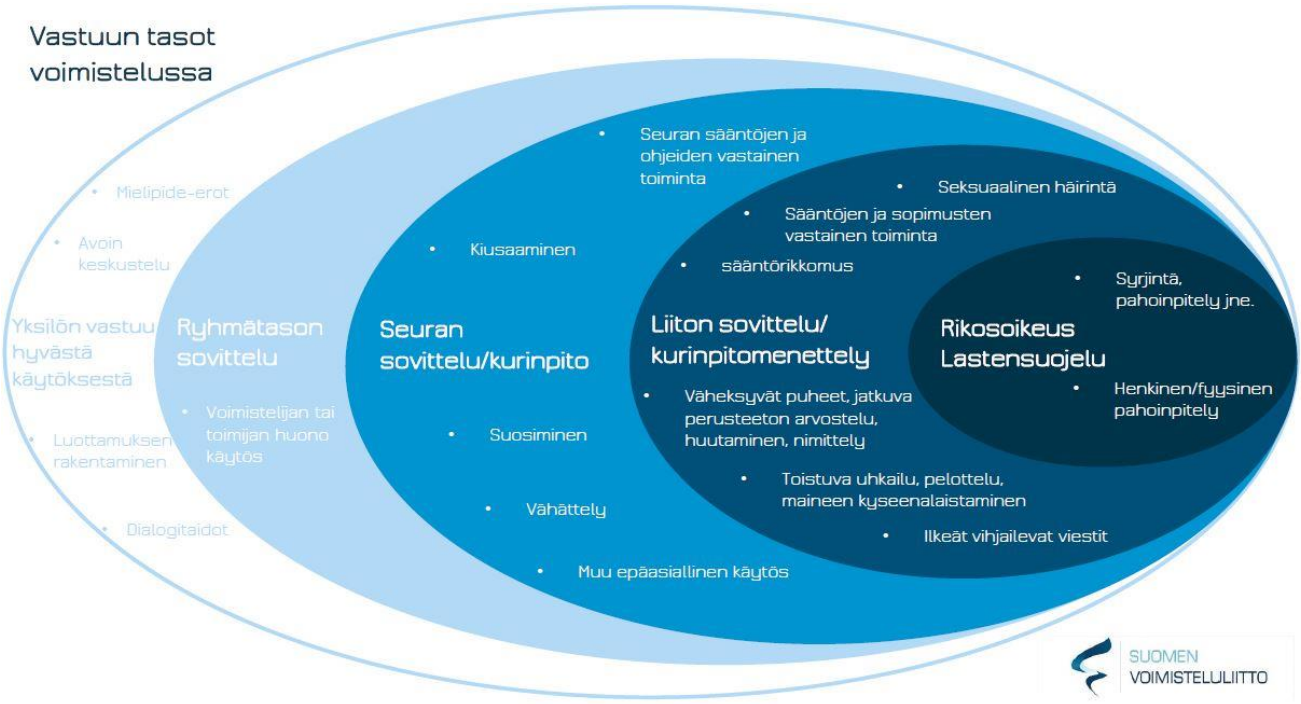

Kuvio 1.

Tunnista epäasiallinen käytös ja puutu rohkeasti

Arvioitaessa tapahtuneen epäasiallisuutta on järkevää käyttää omaa harkintaa ja maalaisjärkeä. Miltä sinusta tuntuisi, jos kohtaisit sellaista käytöstä itseäsi kohtaan? Myös tekijää voi aktivoida ajattelemaan asiaa omasta näkökulmasta. Ensin voi huomauttaa, että käytös oli epäasiallista ja kysyä miltä tekijästä tuntuisi kokea tuollaista käytöstä itse.

Eettinen linjaus

Jokainen tapaus arvioidaan tapauskohtaisesti, mutta eettisen linjauksen tulkitsemisen apuna voidaan käyttää alla olevaa listausta arvioitaessa tilanteen vakavuutta lieventävistä ja raskauttavista seikoista.

EETTINEN LINJAUS

Lieventää

- Kertaluontoisesti
- Yleisesti vähäpätöisenä pidetty asia
- Tekijän alaikäisyys
- Tekijä myöntää syyllisyytensä

Raskauttaa

- Julkinen foorumi
- Kohde alaikäinen
- Yleisesti vakavana pidettävä asia
- Toistuva
- Vallankäyttö/valtasuhde
- Teko aiheuttaa fyysistä haittaa
- Teko aiheuttaa pidempikestoista psyykkistä haittaa

Tämän listauksen pohjalta arvioidaan myös, onko asia syytä viedä Voimisteluliiton kurinpitovaliokunnan käsittelyyn.

Vinkkejä puuttumiseen

- pysy faktoissa
- puhu ennemmin ”tässä tilanteessa...” kuin ”sä aina...”
- käytä harkintaa onko asia sellainen, että siihen on puututtava heti vai toimisiko paremmin, että otat asian puheeksi hieman myöhemmin (vrt. kisatilanne)
- kysy mitä mieltä epäasiallisesti käyttäytynyt henkilö on itse tilanteesta ”Miten tilanne meni omasta mielestäsi?”
- Kysy onko käytös sellaista, jota toivot, ettei lapset kertoisi kotona